

Een van de eerste steden van Nederland

De hertog die het jachtslot bij Orthen liet bouwen heette Godfried de Eerste. Zijn achterkleinzoon - Hendrik de Eerste - gaf 's-Hertogenbosch rond 1190 stadsrechten. Die stadsrechten hielden in dat de Bosschenaren een muur om de stad mochten bouwen om zich te beschermen. Ook konden ze hun eigen wetten maken en een eigen stadsbestuur vormen. 's-Hertogenbosch was de een van de eerste steden in Nederland met stadsrechten!

Hertog Hendrik 1 van Brabant

Droge voeten
Door het moeras had je in Den Bosch al gauw natte voeten. De enige echt droge plek was de Markt. Daar stonden dan ook de eerste huizen. Om op andere plaatsen ook te kunnen bouwen, moesten stukken moeras eerst worden droog- gemaakt en opgehoogd. Dat deden ze met vuilnis uit de stad en drab uit de Binnendieze.

Wat is een hertog?

Een hertog was in dienst van een koning of een keizer en bestuurdde een deel van het rijk. Hij zorgde er voor recht en orde. In ruil hiervoor moesten de inwoners van het gebied voor de hertog werken en belasting betalen.

Word games and puzzles:

- UR** (with red door icon)
- OG** (with deer icon)
- 3** (with number 3 icon)
- P=H** (with blue bird icon)
- + L** (with padlock icon)
- J=W** (with jacket icon)
- T=D** (with tree icon)
- N** (with tree icon)
- V** (with star icon)
- R** (with star icon)
- VR=B** (with three people icon)
- RE** (with bus icon)

Boven de ingang van het stadhuis staat het bouwjaar in Romeinse cijfers. In welk jaar is het stadhuis gebouwd?

- A 1070   B 1452   C 1619   D 1670

Het stadswapen

Op de voorgevel van het stadhuis staat het wapen van 's-Hertogenbosch. Hoe ziet dat er eigenlijk uit?

Wildemannen, ook wel schilddragers genoemd. Sommige mensen denken dat de wildemannen verwijzen naar het bos van de hertog.

De dubbelkoppige adelaar staat er sinds 1508 bij, toen keizer Maximiliaan van Oostenrijk hertog van Brabant werd.

Gouden en rode leeuwen: het wapen/herkenningsteken van de hertog van Brabant.

De Boom verwijst naar het bos van de hertog.

Stadssafari

Het bos van de hertog is verdwenen, maar er zijn nog steeds veel dieren in de stad. Weet jij ze te vinden?

's-Hertogenbosch of Den Bosch?

Veel mensen denken dat 's-Hertogenbosch de oorspronkelijke naam is van onze stad. Dat is niet waar. De naam Den Bosch is minstens zo oud; hij wordt al genoemd in ons oudste stadsrecht. Je mag dus beide namen gebruiken.

City map with numbered red pushpins (1-9) and various photos of landmarks and animals:

- 1: A woman on a bicycle.
- 2: A street sign for 'Rode Steenweg'.
- 3: A street sign for 'Hinthamerstraat'.
- 4: A street sign for 'Markt'.
- 5: A street sign for 'Markt'.
- 6: A street sign for 'Markt'.
- 7: A street sign for 'Markt'.
- 8: A street sign for 'Markt'.
- 9: A street sign for 'Markt'.

Photos include: a swan, a lion, a unicorn, a rhinoceros, a bear, a dog, a cat, a rabbit, and a bird.